

Aldona Maria Piwko

Sprawozdanie z sesji: „Kościół i meczet. Miejsca świętowania chrześcijan i muzułmanów”, Wydział Teologii Bobolanum (Warszawa, 20 listopada 2010)

Nurt SVD 44/2 (128), 303-305

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Sprawozdanie z sesji:
*Kościół i meczet. Miejsca świętowania
chrześcijan i muzułmanów, Wydział Teologii
Bobolanum (Warszawa, 20 listopada 2010)***

Aldona Maria Piwko

Rada Wspólna Katolików i Muzułmanów oraz Papieski Wydział Teologiczny Collegium Bobolanum, przy pomocy Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polsce oraz Centrum Dialogu Kultur i Religii, zorganizowali 20 listopada 2010 roku w Warszawie sesję zatytułowaną *Kościół i meczet. Miejsca świętowania chrześcijan i muzułmanów*. Wydarzenie to wpisane zostało w ramy ogólnoeuropejskiego *Tygodnia Spotkań Muzułmańsko-Chrześcijańskich*.

Zgromadzonych w Auli Wielkiej Bobolanum przywitał ksiądz rektor Zbigniew Kubacki SJ, który przypomniał idee dialogu, wśród których najważniejszą jest obustronne poznawanie partnera dialogu. Ks. rektor podkreślił znaczenie nauki Soboru Watykańskiego II w rozwoju spotkań międzyreligijnych oraz przypomniał o liście z 13 października 2007 roku *Jednakowe słowo dla Was i dla nas* wystosowanym przez 138 uczonych i przywódców muzułmańskich do przywódców chrześcijańskich.

Następnie głos zabrał współprzewodniczący Rady Wspólnej Katolików i Muzułmanów ze strony katolickiej ks. dr Adam Wąs SVD, który opowiedział historię Tygodnia Spotkań Muzułmańsko-Chrześcijańskich, podkreślając, że od 1997 do 2010 roku w obchody Tygodnia włączyło się siedem państw.

Po krótkiej modlitwie muzułmańskiej, którą poprowadził pan Musa Czachorowski oraz odmówieniu przez chrześcijan *Ojcze nasz*, nastąpiła sesja naukowa.

Pierwszy wykład, zatytułowany *Kościół - wyjaśnienie teologiczne znaczenia miejsca i jego wyposażenia* wygłosił ks. dr Tomasz Ludwisiak SJ. W swoim referacie podkreślił, że rezydencja Boga nie znajduje się na ziemi. Jednak niektóre religie znają miejsca kultu, zwane świątymi-

niami. W początkach chrześcijaństwa nie istniały budynki, w których sprawowano kult. Chrześcijanie spotykali się w tzw. „domus ecclesiae”, czyli w miejscu, gdzie spotyka się zgromadzenie Pana, a były to często domy prywatne oraz katakumby. Wybór takich miejsc spowodowany był prześladowaniami wyznawców Chrystusa. Zmiany nastąpiły dopiero od ogłoszenia edyktu tolerancyjnego wydanego przez cesarza Konstantyna w 313 roku. Od tego momentu nastąpił znaczny rozwój chrześcijaństwa oraz związanego z nim budownictwa. Rozpoczęto wznoszenie wielkich bazylik, przede wszystkim w Rzymie oraz Jerozolimie. Architektura kościelna posiadała kilka elementów podstawowych. Przede wszystkim bazyliki były orientowane na Wschód, zgodnie ze słowami „ex oriente lux”, czyli „nawiedzi nas Wschodzące Słońce”. Ponadto bazyliki zazwyczaj były budowane na planie prostokąta, czasami z transeptem, a więc poprzeczną nawą. Nawa główna zakończona była absydą. Wraz ze zmianami zachodzącymi w ciągu dziejów Kościoła oraz w wyniku postanowień kolejnych soborów wystrój wnętrza świątyni ulegał zmianom. Ołtarz przesuwany był coraz bliżej ściany prezbiterium, by ostatecznie odwrócić twarzą ku ludowi kapłana sprawującego Eucharystię. Obecnie głównymi elementami wyposażenia kościoła są: ołtarz, tabernakulum, miejsce przewodniczenia oraz ambona, miejsce biskupa i chrzcielnica.

Następnie głos zabrała architekt Małgorzata Pastewka, która zaprezentowała zebrany zbiór fotografii przedstawiający jej zdaniem ciekawe budowle religijne judaizmu, chrześcijaństwa oraz islamu. Pani architekt podkreśliła również, że w kościele prawosławnym ustalony został wewnętrzny wygląd cerkwi, składający się z następujących elementów: ołtarza, miejsca dla biskupa, ikonostasu oraz ikon do adoracji. Takich ustaleń brakuje niestety w kościele katolickim, co szczególnie obecnie wprowadza dużą dowolność w projektowaniu i aranżacji nowoczesnych budowli sakralnych.

Kolejnym prelegentem był dr Artur Konopacki, który wygłosił referat *Architektura islamu na ziemiach Rzeczypospolitej*. Artur Konopacki w swojej wypowiedzi zaznaczył, że na terenach Polski w budownictwie religijnym, ze względów zwyczajowych i ekonomicznych był zwyczaj wznoszenia budowli drewnianych, zarówno kościołów katolickich, jak również cerkwi prawosławnych. Obecnie w Polsce są trzy meczety: dwa zabytkowe drewniane znajdują się na wschodzie Polski w Krużynianach i Bohonikach oraz nowy, murowany, oddany do użytku w 1990 roku w Gdańsku. Architektura meczetu jest stała i składa się na nią kilka elementów. Sala modlitw, której zwieńczeniem często jest kopuła oraz minaret. Natomiast wyposażenie wnętrza stanowi mihrab,

a więc nisza wskazująca kierunek modlitwy w stronę Mekki oraz mimbar, czyli kazalnica, z której imam wygłasza kazanie. W meczetach na terenach Rzeczypospolitej były wydzielone sale modlitw dla mężczyzn oraz dla kobiet, zwane babiściami.

Ostatnia głos zabrała Małgorzata Redlak z Muzeum Narodowego, która omówiła historię meczetów muzułmańskich. Style architektury meczetowej ewoluowały, zgodnie z wymaganiami aktualnych trendów poszczególnych epok oraz dynastii panujących. Meczety wybudowane za czasów panowania dynastii arabskich, charakteryzowały się płaskimi dachami, wspartymi na wielu kolumnach. Taki styl reprezentuje Meczet Proroka w Medynie oraz Mezquita w Kordobie, obecnie pełniący funkcję katedry katolickiej. Wraz z podbojem tureckim, zmienił się charakter budowli. Fascynacja stylem bizantyjskim, spowodowała częstsze wprowadzanie przez tureckich architektów wielu kopuł do meczetów, które dziś możemy podziwiać przede wszystkim w Meczece Sulejmana oraz Błękitnym Meczece.

Oprócz nowinek architektonicznych, artyści arabscy upowszechnili w sztuce arabeskę i ornament, jako elementy zdobnicze. Idea arabeski, zwana w języku arabskim *isrim*, powinna być symetryczną kompozycją stylizowanych roślin, rozwiniętych w nieskończoność.

Na zakończenie sesji odbyła się krótka dyskusja i zamknięcie spotkania.